

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI
BIURO PRAWNE

ISSN 1506-5170



B i u l e t y n p r a w n y

Nr 13

W a r s z a w a 2 0 0 2

K O L E G I U M R E D A K C Y J N E

Bronisław KACHNIKIEWICZ, Hanna KARASZEWSKA,
Kazimierz KOWALSKI, Jan ŁOZIŃSKI, Anna OSZCZĘDA,
Krystyna ROGALSKA, Ewa RUDNICKA (sekretarz), Maciej
SŁAWIŃSKI (przewodniczący), Barbara ŚWIĄTKIEWICZ
(zastępca przewodniczącego), Danuta TRUŚ

REDAKCJA I KOREKTA

Ewa RUDNICKA

PROJEKT OKŁADKI

Danuta CZERSKA

SKŁAD KOMPUTEROWY

Lilianna KRÓLAK

© COPYRIGHT BY BIURO PRAWNE KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI

WYDAWNICTWO CENTRUM SZKOLENIA POLICJI W LEGIONOWIE
ZAM. R. NR 56/2002; NAKŁAD 1300 EGZ.

ISSN 1506-5170

SPIS TREŚCI

M. SŁAWIŃSKI , <i>Policja będzie udostępniać informacje publiczne</i>	5
A. PAŁAFIJ , <i>Uprawnienia straży gminnych (miejskich) w sprawach o wykroczenia</i>	16
B. ŚWIĄTKIEWICZ , <i>Zasady udzielania dodatkowego urlopu policjantom z tytułu służby w warunkach uciążliwych, polegających na wykonywaniu obowiązków służbowych w pomieszczeniach, w których stosuje się sztuczne oświetlenie, oraz na wykonywaniu służby przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych (opinia prawna)</i>	23
R. LEWANDOWSKI , <i>Dopuszczenie do posiadania broni licencjonowanych pracowników ochrony fizycznej, którzy prowadzą strzelanie na strzelnicy (opinia prawna)</i>	29
R. LEWANDOWSKI , <i>Pobieranie opłaty za przechowywanie broni i amunicji w depozycie Policji od osób, które przekazały je na złom (opinia prawna)</i>	32
KOMUNIKAT	37

*Policja będzie udostępniać
informacje publiczne*

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 61 uprawnia każdego obywatela do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej, pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu. Ograniczenie tego prawa może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach – ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa. Konstytucja upoważnia ustawodawcę do określenia trybu udzielania informacji publicznej, a w odniesieniu do parlamentu odsyła do jego regulaminów.

Organami władzy publicznej są instytucje, mające ustawowe kompetencje do podejmowania decyzji władczych, wiążących obywateli i inne podmioty prawa¹. Konstytucja zalicza do nich organy państwa – ustawodawcze, wykonawcze, w tym organy administracji rządowej, sądownicze oraz organy samorządów – terytorialnego, zawodowego lub gospodarczego.

Nietrudno stwierdzić, że **Policja jako organ administracji rządowej jest zobowiązana do zapewnienia**

¹ Piotr Winczorek, Komentarz do Konstytucji RP, Warszawa 2000.

realizacji obywatelskiego prawa do informacji o swojej działalności. Konstytucyjna dyrektywa o trybie udzielania informacji publicznej została wykonana ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. nr 112, poz. 1198). Na jej mocy każdej osobie przysługuje prawo dostępu do informacji publicznej. Prawo to obejmuje m.in. uprawnienie do uzyskania informacji publicznej i wglądu do dokumentów urzędowych; dokumentem urzędowym jest, w rozumieniu ustawy, treść oświadczenia woli lub wiedzy, utrwalona i podpisana w dowolnej formie przez funkcjonariusza publicznego w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego (także przez policjanta – przyp. aut.), w ramach jego kompetencji, skierowana do innego podmiotu lub złożona do akt sprawy (art. 2, art. 3, art. 6 ust. 2). Prawo to obejmuje również dostęp do informacji o sprawach z postępowania karnego, administracyjnego i cywilnego, jeżeli postępowanie to dotyczy władz publicznych, osób pełniących funkcje publiczne lub podmiotów wykonujących zadania publiczne (art. 5 ust. 3). Prawo to podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych. Uzasadnienie do ustawy wymienia te tajemnice. Są to: tajemnica państwowa i służbowa; tajemnica skarbową, bankową, statystyczną, przedsiębiorcy, handlową i przemysłową; ochrona danych osobowych; tajemnice zawodowe (lekarska, adwokacka, radcy prawnego i in.). Należy sądzić, że do tzw. innych tajemnic ustawowo chronionych będzie się zaliczać inne ustawowe ograniczenia, np. zakaz udzielania informacji o osobie uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych (art. 21 ustawy o Policji).

Ustawa zawiera obszerny spis informacji publicznych, podlegających udostępnieniu (27 rodzajów), a wśród nich informacje o zamierzeniach władzy ustawodawczej i wyko-

nawczej, projektowaniu aktów normatywnych, statusie prawnym, organizacji i zadaniach organów władzy publicznej, zasadach funkcjonowania tych organów (w tym o stanie przyjmowania i załatwiania spraw, prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych), informacje o danych publicznych (w tym o treści i postaci dokumentów urzędowych, a zwłaszcza treści aktów administracyjnych i innych rozstrzygnięć) oraz informacje o majątku publicznym (art. 6).

Udostępnianie informacji będzie następowało w dwojaki sposób: po pierwsze, w Biuletynie Informacji Publicznej – urzędowym publikatorze teleinformatycznym, którego stroną główną utworzy minister właściwy do spraw administracji publicznej (Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji – przyp. aut.), a strony własne będą tworzyć poszczególne organy władzy publicznej zobowiązane do udzielania informacji; po drugie – na wniosek, ustnie, pisemnie, przez wyłożenie lub wywieszenie w miejscach ogólnie dostępnych albo przez zainstalowanie w tych miejscach urządzeń umożliwiających zapoznanie się z informacją, z zapewnieniem możliwości kopiowania, wydruku lub przeniesienia na nośnik informacji (art. 7 – 12). Poniesienie przez organ dodatkowych kosztów związanych z udostępnieniem informacji na wniosek może być zrekompensowane pobraniem od wnioskodawcy stosownej opłaty (art. 15).

Godne uwagi są przepisy stanowiące, iż odmówić udostępnienia informacji publicznej można za pomocą **decyzji administracyjnej, zaskarżalnej w administracyjnym toku instancji**, ze skargą do Naczelnego Sądu Administracyjnego włącznie, z tym że odwołanie od decyzji należy rozpatrzyć w terminie 14 dni, skargę do NSA wraz z odpowiedzią na skargę – przesłać w terminie 15 dni, a NSA powinien rozpatrzyć skargę w terminie 30 dni (art. 16 – 21).

Podmiotowi, któremu odmówiono prawa dostępu do informacji publicznej ze względu na wyłączenie jej jawności z powołaniem się na ochronę danych osobowych, prawo do prywatności oraz tajemnicę inną niż państwowa, służbowa, skarbowa lub statystyczna, przysługuje prawo wniesienia **powództwa do sądu powszechnego** o udostępnienie takiej informacji (art. 22).

Nieudostępnienie informacji publicznej wbrew obowiązkowi jest przestępstwem, za które grozi kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (art. 23).

Na szczególne podkreślenie zasługuje swoiste połączenie omawianej ustawy z ustawą z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. nr 5, poz. 24 z późn. zm.) poprzez przepis stanowiący, że **w zakresie prawa dostępu prasy do informacji publicznej stosuje się przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej** (art. 24 pkt 1).

Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2002 r. Wyjątkiem są przepisy, dotyczące obowiązku udostępniania informacji w Biuletynie Informacji Publicznej, które – w zależności od rodzajów informacji – wchodzi w życie po upływie 18 miesięcy, 24 miesięcy i 36 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Już od 1 stycznia 2002 r. należy stosować ustawę w kwestii udostępniania informacji na wniosek i w zakresie wszystkich wskazanych wyżej skutków wynikających z odmowy udzielenia informacji.

Jak wynika z uzasadnienia do projektu ustawy, zadania wynikające z ustawy powinni realizować rzecznicy prasowi organów władzy publicznej, którzy powinni być rzecznikami informacji publicznej.

W odniesieniu do Policji należy wnosić, że powinny zostać rozszerzone zadania rzeczników prasowych, którzy będą udzielać informacji „na zewnątrz”, selekcionując i opracowując je uprzednio, oraz prowadzić postępowania administracyjne, a tak-

że zadania komórek organizacyjnych jednostek Policji, które powinny opracowywać i przekazywać informacje rzecznikom.

Styczeń 2002 r.

Poniżej publikujemy pismo Komendanta Głównego Policji związane z wejściem w życie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, a adresowane do komendantów wojewódzkich Policji, komendantów szkół Policji i dyrektorów biur Komendy Głównej Policji. Do pisma są dołączone wzory decyzji administracyjnych.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2002 r. ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. nr 112 poz. 1198) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji i zadań rzeczników prasowych w urzędach organów administracji rządowej (Dz. U. nr 4 poz. 36) oraz w nawiązaniu do pisma Dyrektora Gabinetu Komendanta Głównego Policji nr PK-954/2001 z dnia 27 grudnia 2001 r. polecam:

1. Za realizację przepisów odnoszących się do tworzenia stron internetowych oraz udzielania odpowiedzi na wnioski i zapytania kierowane przez dziennikarzy odpowiadają służby prasowe Policji, którym poszczególne komórki organizacyjne dostarczają w wersji elektronicznej niezbędnych informacji.
2. Wnioski o udzielenie informacji publicznej lub udostępnienie akt, kierowane przez osoby inne niż dziennikarze, realizowane są przez właściwe merytorycznie komórki organizacyjne Policji, za pośrednictwem Gabinetu Komendanta Głównego Policji (na szczeblu Komendy Głównej Policji) lub komórek przydzielonych (na szczeblu KWP/KSP oraz KMP i KPP) – zwanych dalej „komórką przydzieloną”. Po otrzymaniu wniosku komórka przydzielona przesyła wniosek do właściwych merytorycznie komórek organizacyjnych, które przygotowują odpowiedź i przekazują ją wnioskodawcy za pośrednictwem komórki przydzielonej.
3. W przypadku wniosku o udzielenie informacji publicznej lub udostępnienie akt, kierowanego do komisariatu/komisariatu specjalistycznego Policji, odpowiedzi udziela właściwy komendant w zakresie swoich kompetencji.
4. W razie wystąpienia przyczyn uzasadniających odmowę udzielenia odpowiedzi lub odmowę udostępnienia akt, właściwa merytorycznie komórka organizacyjna przygo-

tuje projekt decyzji administracyjnej, który po uzyskaniu aprobaty, co do jej poprawności prawnej (parafa przedstawiciela Biura Prawnego KGP lub radcy prawnego właściwej jednostki lub komórki organizacyjnej Policji), za pośrednictwem komórki prezydialnej, przedstawia do podpisu właściwemu komendantowi.

5. Decyzję o odmowie udzielenia odpowiedzi lub odmowie udostępnienia akt wydają według zasad określonych w pkt 4 i pkt 6:
 - 1) w zakresie działalności komisariatu specjalistycznego Policji – komendant wojewódzki (stołeczny) Policji
 - 2) w zakresie działalności komisariatu Policji – komendant powiatowy (miejski) Policji.
6. W przypadku odmowy udzielenia informacji lub udostępnienia akt na wniosek dziennikarza, projekt decyzji administracyjnej należy skonsultować z rzecznikiem prasowym jednostki nadrzędnej.
7. Do reprezentowania Policji w procesie administracyjnym oraz w razie wniesienia przez wnioskodawcę powództwa do sądu powszechnego zobowiązane są właściwe merytorycznie komórki organizacyjne Policji w konsultacji z radcą prawnym lub przy jego udziale.
8. Powyższe zasady dotyczą odpowiednio Wyższej Szkoły Policji i Szkół Policji.

W załączeniu wzory decyzji administracyjnych:

- 1) organu pierwszej instancji o odmowie udostępnienia informacji publicznej,
- 2) organu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania,
- 3) organu drugiej instancji z pouczeniem o prawie wniesienia powództwa do sądu powszechnego,
- 4) organu drugiej instancji bez pouczenia o prawie wniesienia powództwa do sądu powszechnego.

(nazwa organu)

(miejscowość i data)

Nr

DECYZJA NR/.....

Na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) i art. 104 kodeksu postępowania administracyjnego oraz w związku z *podstawa prawna odmowy/* (Dz. U. Nr ..., poz. ...),

po rozpoznaniu wniosku złożonego w dniu przez Pana/Panią
odmawia się udostępnienia informacji publicznej, której domaga się strona
we wniosku, z uwagi na

UZASADNIENIE

W dniu Pan/Pani złożył/a wniosek o udostępnienie informacji o

W toku przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania, (1) ustalił, że
żądana przez stronę we wniosku informacja stanowi tajemnicę,
której udostępnienie stanowiłoby naruszenie przepisów art. ustawy (2)

Pouczenie:

Od decyzji niniejszej służy stronie odwołanie do z siedzibą w
..... (.-...) przy ul., za pośrednictwem w Warszawie
(.-...) ul., w terminie czternastu dni od daty jej doręczenia.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji.

.....
(stanowisko i podpis)

1) *Imię, nazwisko i funkcja osoby, która zajęła stanowisko.*

2) *Należy powołać się na tajemnicę państwową, służbową, skarbową lub statystyczną, tajemnicę bankową, przedsiębiorcy, handlową, przemysłową, tajemnice zawodowe (lekarską, adwokacką, radcy prawnego i in.), ochronę danych osobowych, ochronę prywatności lub ochronę interesów strony w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym (art. 5 ustawy) – z powołaniem się na przepisy ustaw regulujących określony rodzaj tajemnicy.*

(nazwa organu)

(miejsowość i data)

Nr

DECYZJA NR/.....

Na podstawie art. 16 ust. 1 w związku z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) i art. 104 kodeksu postępowania administracyjnego

po rozpoznaniu sprawy wszczętej na skutek wniosku złożonego w dniu przez Pana/Panią o udostępnienie informacji publicznej,

umarza się postępowanie o udostępnienie informacji z powodu nie złożenia w terminie wniosku w sposób i w formie wskazanej w zawiadomieniu.

UZASADNIENIE

W dniu Pan/Pani złożył/a wniosek o udostępnienie informacji o

W toku przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania, ⁽¹⁾ ustalił, że żądana przez stronę we wniosku informacja została złożona w formie, zamiast prawidłowo w formie

Wnioskodawca, powiadomiony prawidłowo o wymaganym sposobie i formie złożenia wniosku, nie złożył w terminie 14 dni poprawnego wniosku.

Pouczenie:

Od niniejszej decyzji służy stronie odwołanie do z siedzibą w (-.-) przy ul., za pośrednictwem w Warszawie (-.-) ul., w terminie czternastu dni od daty jej doręczenia.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji.

.....
(stanowisko i podpis)

¹⁾ Imię, nazwisko i funkcja osoby, która zajęła stanowisko.

(nazwa organu)

(miejscowość i data)

Nr

DECYZJA NR/.....

Na podstawie art. 16 ust. 1 i art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) i art. 138 kodeksu postępowania administracyjnego oraz w związku z /*podstawa prawna odmowy*/ (Dz. U. Nr ..., poz. ...),

po rozpoznaniu odwołania złożonego w dniu przez Pana/Panią *

UZASADNIENIE

W dniu Pan/Pani złożył/a odwołanie od decyzji organu I instancji odmawiającej udostępnienie informacji o
W toku przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania odwoławczego, (1), stwierdził(a), że
.....
.....

Pouczenie:

Stronie niezadowolonej z rozstrzygnięcia przysługuje:

- 1) skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji,
- 2) prawo wniesienia powództwa do sądu powszechnego o udostępnienie informacji żądanej we wniosku, na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) lub

.....
(stanowisko i podpis)

¹⁾ Imię, nazwisko i funkcja osoby, która zajęła stanowisko.

* Wpisać odpowiednio:

- 1) utrzymuję w mocy zaskarżoną decyzję,
- 2) uchylam zaskarżoną decyzję w całości:
 - a) i przekazuję sprawę do ponownego rozpoznania,
 - b) i orzekam
- 3) uchylam zaskarżoną decyzję w części i orzekam
- 4) umarzam postępowanie odwoławcze.

(nazwa organu)

(miejsowość i data)

Nr

DECYZJA NR/.....

Na podstawie art. 16 ust. 1 i art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) i art. 138 kodeksu postępowania administracyjnego oraz w związku z /*podstawa prawna odmowy*/ (Dz. U. Nr ..., poz. ...),

po rozpoznaniu odwołania złożonego w dniu przez Pana/Panią *.

UZASADNIENIE

W dniu Pan/Pani złożył/a odwołanie od decyzji organu I instancji odmawiającej udostępnienie informacji o
W toku przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania odwoławczego, (1), stwierdził(a), że
.....
.....
.....

Pouczenie:

Stronie niezadowolonej z rozstrzygnięcia przysługuje:

- 1) skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji,

.....
(stanowisko i podpis)

1) Imię, nazwisko i funkcja osoby, która zajęła stanowisko.

* Wpisać odpowiednio:

- 1) utrzymuję w mocy zaskarżoną decyzję,
- 2) uchylam zaskarżoną decyzję w całości:
 - a) i przekazuję sprawę do ponownego rozpoznania,
 - b) i orzekam
- 3) uchylam zaskarżoną decyzję w części i orzekam
- 4) umarzam postępowanie odwoławcze.

Uprawnienia straży gminnych (miejskich) w sprawach o wykroczenia

Po wejściu w życie nowego Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, w październiku ubiegłego roku, we wrocławskiej prasie lokalnej ukazały się autoryzowane przez rzecznika miejscowej straży gminnej publikacje sugerujące, że strażnicy gminni uzyskali nowe uprawnienia wobec obywateli, wręcz równe uprawnieniom policjantów (tytuły publikacji: „Strażnik może więcej”, „Strażnik prawie jak policjant”). To oczywiście nieprawda, ale po tych publikacjach wątpliwości powstały nawet w jednostkach Policji. Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu zwróciła się o wydanie opinii, czy do właściwości straży gminnych należą jakiegokolwiek inne wykroczenia poza tymi, za jakie strażnicy mogą nakładać grzywny mandatem karnym, a także – czy w toku czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia strażnicy gminni są uprawnieni do stosowania zatrzymania osób, przeszukań i innych środków procesowych (dowodowych).

Zgłoszone wątpliwości interpretacyjne, dotyczące przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z dnia 24 sierpnia 2001 r. (zwanego dalej k.p.w. z 2001 r.) są zaskakujące, stan prawny bowiem w tym właśnie zakresie nie uległ zmianie w porównaniu ze stanem prawnym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia z dnia 20 maja 1971 r. (zwanego dalej k.p.w. z 1971 r.). Według art. 27 § 2 tego kodeksu uprawnienia tzw. dodatkowego (poza Policją) oskarżyciela publicznego przysługiwały organom administracji, organom kontroli oraz strażom gminnym, jeżeli **w zakresie swego działania** złożyły wnioski o ukaranie. Identycznie niemal

brzmi art. 17 § 3 k.p.w. z 2001 r.; zawiera tylko uściślający warunek, iż taki dodatkowy oskarżyciel musi również **ujawnić** wykroczenie podczas wykonywania zadań ustawowych i w związku z tymi zadaniami. Według art. 72 § 1 k.p.w. z 1971 r. jakikolwiek inny niż Policja organ, któremu szczególne ustawy powierzają zadania ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego – mógł w sprawach objętych trybem przyśpieszonym zatrzymać schwytanego na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem sprawcę i niezwłocznie doprowadzić go do kolegium. Artykuł 91 § 2 k.p.w. z 2001 r. brzmi tak samo: Policja lub **inny organ**, któremu szczególne ustawy powierzają zadania w zakresie ochrony porządku lub bezpieczeństwa publicznego, może sprawcę wykroczenia objętego zakresem podmiotowym postępowania przyśpieszonego i schwytanego na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem – zatrzymać i doprowadzić do sądu.

Rzeczywiście, zarówno pod rządami k.p.w. z 1971 r., jak i obecnie ustawodawca nie określił konkretnie organów, które wykonują zadania ochrony porządku lub bezpieczeństwa publicznego. Jediną wskazówką interpretacyjną jest wzmianka, iż mają to być zadania **powierzone ustawowo**. Trzeba więc każdorazowo sprawdzać, czy w ustawowych kompetencjach danego organu jest ochrona porządku **lub** bezpieczeństwa publicznego. W wypadku straży gminnych jest to niewątpliwe: w myśl art. 1 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. nr 123, poz. 779) straż gminna jest tworzona **wyłącznie** do ochrony porządku publicznego na terenie gminy i wykonuje zadania ochronne w zakresie, jaki wynika z ustaw i aktów prawa miejscowego. Szczegółowy opis zadań straży gminnej w art. 11 powołanej wyżej ustawy precyzuje, iż chodzi o ochronę spokoju i porządku w miejscach publicznych. Wykładnia gramatyczna przepisów, ustalających kompetencje straży gminnych prowadzi do konkluzji, iż strażom tym ustawy nie powierzają samodziel-

nych zadań ochrony **bezpieczeństwa publicznego**, a tylko współdziałanie w takiej ochronie z właściwymi podmiotami (art. 11 pkt 3 – 5 ustawy o strażach gminnych).

Powyższe wskazówki mogą okazać się niewystarczające w praktyce stosowania prawa, gdy trzeba będzie ocenić czy represjonowanie danego wykroczenia następuje w ochronie porządku publicznego, czy też w ochronie innego dobra prawnego – spoza uprawnień straży gminnych. Nie wystarczy też odwołanie się do systematyki kodeksu wykroczeń, gdzie w rozdziale VIII wyodrębniono porządek i spokój publiczny jako rodzajowy przedmiot ochrony. Niewątpliwie bowiem porządek publiczny naruszają nie tylko wykroczenia kwalifikowane z art. 49-64 k.w., lecz także z rozdziału XVI k.w., gdyż obyczajność publiczna stanowi element porządku publicznego (poza tym porządek publiczny zakłócają liczne wykroczenia określone w ustawach szczególnych).

Pomocniczym kryterium interpretacyjnym musi być wykładnia językowa pojęć „porządek”, „spokój” i „bezpieczeństwo publiczne”. Kłopot w tym, że pojęcia te nie zostały prawnie zdefiniowane. Przyjmuje się w opiniach komentatorów, że zakłócenie porządku publicznego to wywołanie stanu, który w danym miejscu, czasie, okolicznościach i zgodnie z przyjętymi zwyczajami i **obowiązującymi przepisami** – uważa się za nienormalny i utrudniający ludziom zwyczajne zachowanie się w miejscach publicznych. Z kolei zakłócenie spokoju publicznego jest naruszeniem równowagi psychicznej (spokojnej percepcji zmysłami zewnętrznymi bodźców z otoczenia) ludzi znajdujących się w miejscach publicznych. Naruszenie bezpieczeństwa publicznego zaś to po prostu spowodowanie niebezpieczeństwa publicznego. Niebezpieczeństwo ogólne polega na zaistnieniu sytuacji albo stanu rzeczy, charakteryzujących się prawdopodobieństwem nastąpienia skutku ujemnego, przy czym z prawnego punktu widzenia znaczące jest tylko takie niebezpieczeństwo, które wywołuje skutek ujemny, polegający

na naruszeniu dobra prawnego (prawnie chronionego).

Szczególnie wnikliwej analizy wymaga kwestia legalności stosowania przez strażę gminne w trakcie postępowań o wykroczenia środków przymusu, a zwłaszcza zatrzymania osoby. Zgodnie z art. 56 § 2 k.p.w. z 2001 r. strażom gminnym, ujawniającym wykroczenia w zakresie swego działania przysługują – w granicach ich właściwości – równoważne z policyjnymi uprawnienia do przeprowadzania czynności wyjaśniających. Nie ulega wątpliwości, że nader często zachodzi potrzeba podejmowania niezbędnych czynności sprawdzających pomimo schwywania sprawcy wykroczenia na gorącym uczynku i prowadzenia postępowania w trybie przyspieszonym. Artykuł 45 k.p.w. z 2001 r. przewiduje, że **tylko Policja** ma prawo zatrzymać potencjalnego obwinionego na czas do 24 godzin w trybie zwyczajnym i do 48 godzin w trybie przyspieszonym. W sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio art. 243 k.p.k. co oznacza, że inne podmioty są uprawnione jedynie do ujęcia sprawcy wykroczenia i powinny osobę ujętą niezwłocznie oddać w ręce Policji. Należy podkreślić, iż w odniesieniu do każdego z przewidzianych w k.p.w. z 2001 r. środków przymusu ustawa wyraźnie wskazuje właściwość organów uprawnionych do stosowania tych środków. Inne niż Policja organy postępowania w sprawach o wykroczenia uzyskały właściwość tylko do tymczasowego zajęcia przedmiotów, nakładania kar pieniężnych oraz zarządzenia przymusowego doprowadzenia świadka albo odebrania przedmiotu oględzin lub dowodu rzeczowego przez Policję.

W k.p.w. z 2001 r. o zatrzymaniu jest mowa jeszcze w art. 91 § 2, gdzie w sposób sprzeczny z normą art. 45 czynność zatrzymania została przypisana zarówno Policji, jak i innym organom ochrony porządku lub bezpieczeństwa publicznego. Czy jednak chodzi o takie same zatrzymania? Nawet w wypadku rzeczywiście niezwłocznego doprowadzenia sprawcy wykroczenia do sądu bezpośrednio z miejsca schwywania na

gorącym uczynku nastąpi zatrzymanie, czyli pozbawienie wolności, ale będzie to zatrzymanie wyłącznie w celu i na czas niezbędny do doprowadzenia. Tak przynajmniej wynika z treści art. 46 § 6 k.p.w. z 2001 r. (czas zatrzymania osoby liczy się od chwili jej ujęcia). Przepisy, uprawniające Policję do zatrzymania sprawców wykroczeń, to nie tylko art. 45 i 91 cytowanego kodeksu. W katalogu uprawnień policjantów jest mowa o zatrzymaniach w trybie i przypadkach określonych ustawami (art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz. U. z 2000 r. nr 101, poz. 1092), podobnie jak w ustawach ustalających uprawnienia funkcjonariuszy niektórych innych służb ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego (np. Straży Granicznej, Inspekcji Celnej). Podobnej regulacji nie ma w katalogu uprawnień strażników gminnych (art. 12 cytowanej ustawy o strażach gminnych). Osoby stwarzające w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia ludzkiego albo mienia strażnicy gminni mogą tylko ująć i niezwłocznie doprowadzić do najbliższej jednostki Policji, policja zaś może takie osoby zatrzymywać. Uprawnienia ustawowe strażników gminnych w dziedzinie zwalczania wykroczeń obejmują, oprócz postępowania mandatowego, dokonywanie czynności sprawdzających (obecnie wyjaśniających), kierowanie wniosków o ukaranie i oskarżanie oraz wnoszenie środków odwoławczych.

Ponadto państwowe służby ochronne uprawnione do zatrzymywania osób są poddane specjalnym regulacjom, dotyczącym sposobu wykonywania zatrzymań (zasada *ultima ratio* – art. 15 ust. 3 ustawy o Policji, obowiązek ustalenia stanu zdrowia osoby zatrzymywanej – art. 15 ust. 5 ustawy o Policji, przepisy wykonawcze o warunkach pobytu zatrzymanych w jednostkach Policji oraz o trybie badania ich stanu zdrowia). Przyjęcie, że stráže gminne mogą stosować zatrzymanie bez podobnych przepisów prawnych byłoby akceptacją niedorzeczności: z jednej strony prawo jakoby uprawnia do określonego

działania, z drugiej strony – nie zawiera norm instrumentalnie nieodzownych do realizacji tego działania. *Impossibilium nulla est obligatio!* W dodatku art. 41 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zastrzega, iż pozbawienie człowieka wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie. Jest to jeden z kanonów systemu prawa. Brak określenia tego trybu dla straży gminnych. W razie sprzeczności przepisu z zasadą systemu prawa należy tak ustalić znaczenie (interpretację) przepisu, aby nie pozostawał on nadal w takiej sprzeczności.

Reguły wykładni funkcjonalnej nakazują ustalić cel przepisu (w tym wypadku art. 91 § 2 k.p.w. z 2001 r.) w ten sposób, by był zgodny co najmniej z celami instytucji prawnej, do jakiej należy. Celem instytucji trybu przyśpieszonego jest tylko takie krótkotrwale pozbawienie człowieka wolności, które jest niezbędne dla **niezwłocznego doprowadzenia do sądu**. Wynika stąd przede wszystkim postulat dyspozycyjności sądów właściwych do rozpoznawania spraw w trybie przyśpieszonym, bo jeśli tego zabraknie – straci sens realizacja trybu przyśpieszonego. Warto przypomnieć, że w regulaminie działania kolegiów do spraw wykroczeń był § 15, zobowiązujący do pełnienia dyżurów na wypadek przekazania sprawy do rozpoznania w trybie przyśpieszonym. Obecnie wprowadzenie dyżurów sądów jest – oględnie rzecz ujmując – trudniejsze.

Przepisy k.p.w. z 2001 r., dotyczące zatrzymania i trybu przyśpieszonego właściwie nie uległy zmianie od czasu ich pierwszej redakcji dokonanej 10 stycznia 1991 r. przez Zespół do spraw Ujednoczenia Rozwiązań Prawa Karnego i Prawa o Wykroczeniach Komisji do spraw Reformy Prawa Karnego. Wtedy w uzasadnieniu pisano: „... w art. 74 przyjmuje się, iż uprawnienia do zatrzymania osoby ma Policja. Inne organy mogą jedynie, o ile ustawa na to pozwala, ująć sprawcę w celu przekazania Policji ...; postępowanie przyśpieszone byłoby stosowane jedynie do ujętych na gorącym uczynku lub bezpośred-

nio potem i doprowadzonych do kolegium w ciągu 48 godzin ... sam tryb przyspieszony oznaczałby, że kolegium przystępowałyby do sprawy natychmiast ...” Te objaśnienia są istotne dla wydobycia *ratio legis* interpretowanych, niespójnych przepisów.

Ponieważ nie ma korelacji między przepisami o zatrzymywaniu w związku z popełnieniem wykroczenia a przepisami o pozbawianiu wolności w celu niezwłocznego rozpoznania sprawy w trybie przyspieszonym, wnioskując na zasadzie *argumenta a fortiori*, należy ostatecznie stwierdzić, iż nie ma dostatecznych podstaw prawnych do uznania uprawnień straży (strażników) gminnych do zatrzymywania osób w sprawach o wykroczenia ponad czas niezbędny do niezwłocznego doprowadzenia do sądu, natychmiast po ujęciu w rezultacie schwytania na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem. Jeśli nie ma możliwości natychmiastowego doprowadzenia sprawcy do sądu – musi on być przekazany przez straż gminną Policji. Nie można również ustalać preferencji interpretacyjnych w ten sposób, że sprzeczność między przepisami o zatrzymaniu w k.p.w. z 2001 r. oraz w ustawie o strażach gminnych rozstrzyga się na korzyść kodeksu, bo „postanowienia kodeksowe posiadają wyższą rangę” (często pojawia się taka błędna ocena hierarchii źródeł prawa). W myśl art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej **wszystkie** ustawy zwykle są równorzędnym źródłem powszechnie obowiązującego prawa. Jedynie Konstytucja jest „najwyższym prawem”, jak to stanowi w art. 8 ust. 1.

Styczeń 2002 r.

Barbara ŚWIĄTKIEWICZ

***Zasady udzielania dodatkowego urlopu
policjantom z tytułu służby
w warunkach uciążliwych, polegających
na wykonywaniu obowiązków służbowych
w pomieszczeniach, w których stosuje się
sztuczne oświetlenie, oraz na wykonywaniu
służby przy obsłudze elektronicznych
monitorów ekranowych
(opinia prawna)***

Zgodnie z pkt 1.1 i 2 załącznika nr 2 do zarządzenia nr 29 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 czerwca 1997 r. w sprawie przebiegu służby, praw i obowiązków policjantów, zawieszania w czynnościach służbowych oraz zaliczania okresów służby i pracy do wysługi lat uwzględnianej przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego (Dz. Urz. MSWiA nr 5, poz. 49) pełnienie służby w pomieszczeniach, w których jest konieczne stałe stosowanie sztucznego oświetlenia, jak również przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych zalicza się do pierwszego stopnia szkodliwości lub uciążliwości warunków pełnienia służby. Pierwszy stopień szkodliwości lub uciążliwości warunków pełnienia służby jest podstawą do przyznania prawa do dodatkowego płatnego urlopu w wymiarze 5 dni kalendarzowych, z zastrzeżeniem, że pełni tę służbę w wymiarze co najmniej połowy miesięcznej normy czasu służby w warunkach szczególnie szkodliwych lub uciążliwych. Prawo do dodatkowego urlopu

nabywa policjant po roku służby w takich okolicznościach (§ 46 powoływanego zarządzenia).

Kwestią budzącą wątpliwości interpretacyjne jest ocena warunków uciążliwości lub szkodliwości dla zdrowia, która zgodnie z § 46 ust. 5 powoływanego zarządzenia powinna być dokonywana z uwzględnieniem norm stężenia i natężenia szkodliwego dla zdrowia, przewidzianych dla pracowników urzędów państwowych. Nie ma specjalnych przepisów w tej materii, dotyczących pracowników urzędów państwowych, stosuje się więc – zgodnie z art. 9 § 3 kodeksu pracy – przepisy prawa pracy. Do przepisów tych należy zaliczyć: rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 9 lipca 1996 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 86, poz. 394), rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 17 czerwca 1998 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 79, poz. 513). Są to jednak przepisy, w których nie ma żadnej regulacji, dotyczącej oświetlenia stanowisk pracy oraz pracy przy obsłudze monitorów ekranowych.

Oświetlenie stanowisk pracy należy do warunków bezpieczeństwa i higieny pracy. Niedopełnienie przez pracodawcę zasad, dotyczących prawidłowego oświetlenia w miejscu pracy powoduje narażenie się na odpowiedzialność za wykroczenie przeciwko prawom pracownika (art. 283 w zw. z art. 207 kodeksu pracy). Wymogi dotyczące oświetlenia w miejscu pracy zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 129, poz. 844). W świetle przepisów § 25-29 tego rozporządzenia w pomieszczeniach przeznaczonych do wykonywania stałej pracy pracodawca powinien zapewnić oświetlenia dzienne. Trzeba je dostosować do rodzaju pracy na danym stanowisku i wymaganej przy niej dokładności. W każdym pomieszczeniu, ze względu

na wykorzystywanie go w różnych porach dnia, trzeba też zapewnić oświetlenie elektryczne. Przez pojęcie „pomieszczenie pracy” należy rozumieć pomieszczenie przeznaczone na pobyt pracowników w celu wykonywania przez nich pracy, z wyjątkiem pomieszczeń, w których: pracownik przebywa na jednej zmianie mniej niż dwie godziny i wykonuje tylko czynności dorywcze, zajmuje się dozorem, konserwacją urządzeń lub utrzymywaniem czystości i porządku, ze względu na specyficzne procesy technologiczne pracownicy, zajmujący się ich obsługą muszą stosować specjalne środki ochrony indywidualnej i odrębne reżimy organizacyjne, odbywa się hodowla roślin lub zwierząt. Pomieszczenia stałej pracy to pomieszczenia pracy, w których w ciągu doby pracownik przebywa ponad 4 godziny. Jeżeli z uwagi na technologię produkcji niewskazane lub niemożliwe jest zapewnienie dziennego oświetlenia, dopuszcza się stosowanie wyłącznie oświetlenia elektrycznego. Musi na to wyrazić zgodę wojewódzki inspektor sanitarny po porozumieniu z okręgowym inspektorem pracy (§ 25 powołowanego rozporządzenia). Może to dotyczyć m.in. pomieszczeń znajdujących się w garażach, w punktach handlowych, gastronomicznych i usługowych zlokalizowanych w przejściach podziemnych, na stacjach metra i w tunelach oraz w ciemniach. Na terenie zakładu pracy poza pomieszczeniami pracy oświetlenie elektryczne należy zapewnić we wszystkich miejscach, w których mogą znaleźć się pracownicy. Musi ono być zagwarantowane tylko w porze nocnej lub gdy światło dzienne okaże się niewystarczające.

W przepisach prawa pracy nie występuje okoliczność pracy przy elektrycznych monitorach ekranowych, która uzasadniałaby szkodliwość lub szczególną uciążliwość warunków. Można je ocenić poprzez badanie stopnia natężenia promieniowania lub pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez monitory. Pomiaru wskazują jednak, że monitory komputerowe wytwarzają promieniowanie i pole elektro-

magnetyczne bardzo niewielkie i nie podlegają normom wskazującym, że jest to praca w warunkach szkodliwych lub szczególnie uciążliwych.

Przekładając przepisy prawa pracy w kwestii bezpieczeństwa i higieny pracy, dotyczące oświetlenia oraz norm promieniowania i wytwarzania pola elektromagnetycznego, na przepisy, dotyczące przyznawania policjantom prawa do urlopu dodatkowego z tytułu służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych należy stwierdzić, że sytuacja odpowiadająca zapisowi pkt 1.1 i 2 załącznika nr 2 do zarządzenia nr 29 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (powoływanego) ma charakter przepisu *lex specialis* w stosunku do przepisów powszechnych w sprawie ustalania warunków uciążliwych i szkodliwych. Co do oświetlenia – występuje ona wówczas, gdy policjant pełni służbę w pomieszczeniu, w którym zastosowano tylko oświetlenie elektryczne. Dotyczy to także sytuacji gdy natężenie światła dziennego jest (nie tylko np. przy złej pogodzie) zbyt słabe i konieczne jest stałe stosowanie oświetlenia elektrycznego. Szczegółowe kryteria uznania konieczności stosowania oświetlenia elektrycznego można ustalić za pomocą przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999 r. nr 15, poz. 140).

Jednoznacznie natomiast należy stwierdzić, że wypełnienie norm (zgodnie z Polską Normą), dotyczących natężenia światła elektrycznego w pomieszczeniach, w których istnieje konieczność stosowania go na stałe, nie może stanowić przesłanki do pozbawienia policjanta prawa do urlopu dodatkowego. Oświetlenie pomieszczeń pracy (stanowisk pełnienia służby) zgodnie z Polską Normą jest obowiązkiem pracodawcy (przełożonego). Jedynym kryterium, mogącym mieć tu zastosowanie jest konieczność stałego oświetlenia światłem elek-

trycznym, która może zachodzić ze względu na takie usytuowanie pomieszczenia pracy, że niezbędne jest stosowanie na stałe oświetlenia elektrycznego. Przepisy zarządzenia nr 29 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 11 czerwca 1997 r. (powoływanego) stanowią o stałym stosowaniu sztucznego oświetlenia, przepisy zaś rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 29 września 1997 r. (powoływanego) o wyłącznym stosowaniu światła elektrycznego. Na podstawie przepisów powszechnych o ustalaniu warunków uciążliwych i szkodliwych (§ 46 ust. 5 zarządzenia nr 29) należy przyjąć, że konieczność stałego stosowania światła elektrycznego zachodzi nie tylko w sytuacji wyłączenia takiego oświetlenia, lecz także wówczas, gdy pomieszczenie stałej pracy jest tak usytuowane, że dopływ światła dziennego nie wypełnia norm i niezbędne jest stałe stosowanie oświetlenia elektrycznego (np. pomieszczenie jest umieszczone w piwnicy, w której jest małe okno). Okresowe (pora roku lub pora dnia) stosowanie elektrycznego oświetlenia, jako uzupełnienie światła dziennego nie daje podstaw do przyznania policjantowi prawa do dodatkowego urlopu. Ustalenie tych okoliczności należy do komisji, o których mowa w § 46 ust. 5 cytowanego zarządzenia.

Natomiast w kwestii uprawnień policjantów do urlopu dodatkowego z tytułu pełnienia służby przy obsłudze elektrycznych monitorów ekranowych nie można, powołując się na brak takiej regulacji w przepisach powszechnych, odmawiać policjantowi takiego urlopu.

Uważam, że powoływanie się na przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 9 lipca 1996 r. (powoływanego) w wypadku oceny uciążliwości warunków służby policjantów, polegających na stosowaniu sztucznego oświetlenia lub pracy przy monitorach jest nieuzasadnione, ponieważ przepisy prawa pracy w ogóle nie zaliczają sztucznego oświetlenia i pracy przy monitorach do czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Rozporządzenie to,

jak również rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 17 czerwca 1998 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (powoływane) może być stosowane w ocenie stopnia szkodliwości i uciążliwości warunków pełnienia służby w zakresie w tych przepisach określonym, czyli pola elektromagnetycznego, stężenia substancji chemicznych, pyłów, hałasu itp. Przepis § 46 ust. 5 zarządzenia nr 29 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (powoływanego) nie odsyła wprost do zastosowania przepisów powszechnych o uciążliwości i szkodliwości, lecz nakazuje jedynie uwzględniać normy określone w tych przepisach. Skoro przepisy dotyczące norm dopuszczalnych czynników szkodliwych dla zdrowia nie zawierają norm regulujących pracę w sztucznym oświetleniu lub przy monitorach, nie można ich w tym zakresie stosować. Brak takich norm nie może powodować niestosowania przepisu szczególnego, jakim jest pkt 1.1 i 2 załącznika nr 2 do zarządzenia nr 29. Jeżeli więc policjant wypełnia warunki określone w ust. 2 i § 46 powoływanego zarządzenia i pełni służbę w pomieszczeniu, w którym jest konieczne stałe stosowanie sztucznego oświetlenia lub przy obsłudze elektrycznych monitorów ekranowych, to nabywa prawo do dodatkowego urlopu w wymiarze 5 dni.

Grudzień 2001 r.

Robert LEWANDOWSKI

***Dopuszczenie do posiadania broni
licencjonowanych pracowników
ochrony fizycznej,
którzy prowadzą strzelanie na strzelnicy
(opinia prawna)***

W styczniu 2002 r. zwrócono się do dyrektora Biura Służby Prewencyjnej Komendy Głównej Policji z zapytaniem prawnym czy osoby, posiadające licencję pracownika ochrony fizycznej, prowadzące strzelanie na strzelnicy powinny zostać dopuszczone do wykonywania tych zadań za pomocą stosownej decyzji administracyjnej, czy też nabyte przez nie kwalifikacje do ochrony fizycznej osób i mienia zwalniają je z konieczności uzyskania takiej decyzji. Sprawa ta została przekazana do Biura Prawnego Komendy Głównej Policji w celu wydania opinii.

Zagadnienie dopuszczenia do posiadania broni osób fizycznych zatrudnionych przez podmiot, który uzyskał pozwolenie na broń na okaziciela (tzw. broń obiektową) reguluje art. 30 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. nr 53, poz. 549 z późn. zm.). Zgodnie z ust. 1 i 2 tego przepisu osoby zatrudnione m.in. przez podmioty, prowadzące strzelnice mogą zostać dopuszczone na mocy decyzji administracyjnej do posiadania broni w czasie wykonywania zadań służbowych, przy czym może to nastąpić jedynie z zachowaniem zasad określonych w art. 15 ust. 1-5 i art. 16 ust. 1 powyższej ustawy, a zatem dopiero po przedstawieniu właści-

wemu organowi Policji orzeczenia lekarskiego i psychologicznego oraz zdaniu egzaminu ze znajomości przepisów, dotyczących posiadania i używania danej broni oraz umiejętności posługiwania się nią.

Od tej ogólnej zasady w ust. 3 omawianego przepisu przewidziano wyjątek dla osób, które na podstawie ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. nr 114, poz. 740 z późn. zm.) posiadają licencję pracownika ochrony fizycznej. Osoby te nie muszą ubiegać się o dopuszczenie do posiadania broni na okaziciela odrębną decyzją oraz przedstawiać wymienionych wyżej dokumentów. Mimo niesprecyzowania tego wprost w art. 30 ust. 3 ustawy o broni i amunicji przepis ów dotyczy licencjonowanych pracowników ochrony fizycznej, którzy posiadają broń w celu ochrony bezpieczeństwa innych osób oraz mienia, a nie ma zastosowania do tych pracowników ochrony, którzy wykonują inne zadania na rzecz zatrudniającego ich podmiotu. Taka interpretacja tego przepisu wynika jednoznacznie z wykładni systemowej przepisów obu wymienionych wyżej ustaw i aktów wykonawczych do nich, a zwłaszcza z istoty licencji pracownika ochrony fizycznej. Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy o ochronie osób i mienia licencja ta zezwala jedynie na wykonywanie zadań związanych z ochroną osób i mienia, wymaganych tą ustawą. W celu umożliwienia pracownikowi ochrony fizycznej wykonywania tych zadań jest on szkolony na kursach organizowanych dla osób ubiegających się o uzyskanie licencji, a następnie egzaminowany. Nie posiada on zatem wiedzy niezbędnej do prowadzenia strzelania na strzelnicy, gdyż jego szkolenie ogranicza się do omówienia zadań związanych z ochroną osób i mienia w zakresie wymaganym ustawą z 1997 r. Z kolei wydane na podstawie ustawy o broni i amunicji rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic (Dz. U. nr 18, poz. 234 z późn. zm.) jednoznacznie precyzuje w § 2

pkt 2, iż prowadzący strzelanie to osoba, która odbyła przeszkolenie w kwestii prowadzenia strzelania oraz udzielania pomocy medycznej w jednostkach organizacyjnych Policji, Sił Zbrojnych RP, Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego, Ligi Obrony Kraju lub Polskiego Związku Łowieckiego. Tego rodzaju wiedzy nie nabywają przyszli pracownicy ochrony fizycznej na kursach organizowanych dla osób ubiegających się o wydanie licencji. Poza tym sama ustawa o broni i amunicji w art. 10 ust. 3 wyraźnie oddziela cele ochrony bezpieczeństwa innych osób i mienia (pkt 1) od celów szkoleniowych (pkt 6). Także w legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni na okaziciela, która potwierdza legalność posiadania broni wskazanej w niej osoby, cele te są oznaczane innymi literami (cele ochrony literą B, a cele szkoleniowe literą G).

Reasumując – licencjonowany pracownik ochrony zatrudniony przez podmiot, prowadzący strzelnice może zostać dopuszczony do posiadania broni na okaziciela w czasie wykonywania zadań innych niż wynika to z licencji pracownika ochrony fizycznej (np. w celu szkoleniowym) jedynie na mocy decyzji administracyjnej właściwego organu Policji, wydanej z zachowaniem zasad określonych w art. 15 ust. 1-5 i art. 16 ust. 1 ustawy o broni i amunicji.

Styczeń 2002 r.

***Pobieranie opłaty za przechowywanie broni
i amunicji w depozycie Policji od osób,
które przekazały je na złom
(opinia prawna)***

Pod koniec 2001 r. dyrektor Biura Służby Prewencyjnej Komendy Głównej Policji zwrócił się do dyrektora Biura Prawnego KGP z prośbą o stanowisko prawne w sprawie pobierania opłaty za przechowywanie broni w depozycie od osób, które decydują się na jej przekazanie na złom. Osoby te wyrażają pogląd, że przedmiotowa opłata obowiązuje je tylko w wypadku odbioru broni z depozytu, nie jest zaś wymagana w wypadku zrzeczenia się własności broni lub przekazania jej na złom. W załączeniu przekazano kopie przykładowego odwołania od wezwania do wniesienia opłaty za przechowywanie w depozycie broni gazowej oraz pisma dyrektora Biura Finansów Komendy Głównej Policji, w którym wyrażono pogląd, iż w omawianej sytuacji dochodzi do zawarcia w sposób dorozumiany umowy przechowania i w tym należy upatrywać materialnoprawnej podstawy egzekwowania opłaty pobieranej z tytułu deponowania broni i amunicji.

Zagadnienie deponowania broni i amunicji regulują przepisy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. nr 53, poz. 549 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad deponowania broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie bro-

ni i amunicji w depozycie Policji lub organu celnego (Dz. U. nr 17, poz. 223).

W art. 23 ust. 1 cytowanej ustawy ustanowiono zasadę, w myśl której to Policja ponosi koszty związane z deponowaniem broni i amunicji. Jednocześnie jednak w jego ust. 2 przewidziano wyjątki od tej zasady, a mianowicie osoba, składająca broń i amunicję do depozytu (poza znalazcą broni i amunicji), osoba, posiadająca broń lub amunicję po osobie zmarłej oraz osoba, składająca broń i amunicję do depozytu w trybie, o którym mowa w art. 54 ustawy o broni i amunicji, ponoszą koszty związane z deponowaniem broni i amunicji. Z kolei w ust. 3 omawianego przepisu określono, iż opłaty związane z deponowaniem broni i amunicji są pobierane od wymienionych osób po upływie roku od dnia złożenia broni i amunicji do depozytu. Bliższe sprecyzowanie terminu uiszczenia opłaty zawiera § 8 powołanego rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem opłatę za przechowywanie broni i amunicji w depozycie wpłaca się do kasy lub na rachunek bankowy jednostki deponującej najpóźniej w dniu odbioru broni i amunicji.

Jak oznajmił dyrektor Biura Finansów Komendy Głównej Policji w piśmie wymienionym na wstępie, cytowane wyżej przepisy nie określają charakteru prawnego czynności przyjęcia do depozytu broni i amunicji przez jednostkę deponującą oraz charakteru opłat z tym związanych. Zagadnienie to należy zatem rozpatrzeć także na gruncie prawa cywilnego, zwłaszcza uregulowań kodeksu cywilnego, dotyczących umowy przechowania. Zgodnie z art. 835 k.c. przez umowę przechowania przechowawca zobowiązuje się zachować w stanie nie pogorszonym rzecz ruchomą oddaną mu na przechowanie. Do elementów przedmiotowo istotnych (*essentialia negotii*) umowy przechowania, bez których nie mogłaby ona dojść do skutku i które ją indywidualizują pod względem prawnym, należy porozumienie stron co do

pieczy nad zachowaniem rzeczy oddanej przechowawcy w stanie nie pogorszonym i jej zwrotu po ustaniu przechowania. Oba te elementy są niewątpliwie zachowane w odniesieniu do przechowywania broni i amunicji w depozycie Policji. Przepis § 5 ust. 1 powołanego rozporządzenia wprost określa obowiązek konserwacji i przechowywania broni w sposób zapobiegający pogorszeniu jej stanu technicznego przez jednostkę deponującą broń. W myśl przepisów kodeksu cywilnego zawarcie umowy przechowania nie wymaga szczególnej formy, a zatem może być ona zawarta w sposób dorozumiany. W praktyce do jej zawarcia dochodzi z chwilą przyjęcia broni do depozytu, jest to bowiem umowa realna, która zostaje zawarta w momencie wydania rzeczy przechowawcy. Trzeba wyraźnie podkreślić, że okoliczność wynikania zawarcia umowy z przymusu oddania broni i amunicji do depozytu nie przekreśla jej cywilnoprawnego charakteru. W odniesieniu do kwestii nie uregulowanych przepisami ustawy o broni i amunicji oraz aktów wykonawczych do niej należy stosować odpowiednio przepisy kodeksu cywilnego, dotyczące przechowania. Te ostatnie także jednak nie precyzują terminu, w którym powinno być uiszczzone wynagrodzenie za przechowanie. Należy zatem w takiej sytuacji odwołać się do ogólnych przepisów kodeksu cywilnego, dotyczących wykonania zobowiązań.

Wcześniej trzeba jednak odpowiedzieć na pytanie, czy umowa przechowania w depozycie broni i amunicji jest umową o charakterze odpłatnym, czy też nieodpłatnym. Przepis art. 23 ust. 2 ustawy o broni i amunicji wyraźnie określa grupę osób zobowiązanych do ponoszenia kosztów związanych z deponowaniem broni i amunicji. Posiadacz broni, najczęściej będący jednocześnie osobą składającą do depozytu, niewątpliwie należy do tej grupy. Z kolei art. 836 k.c. ustanawia domniemanie, iż przechowawcy należy się wynagrodzenie w danych warunkach przyjęte, chyba że z umowy lub z okoliczności wynika zobowiązanie przechowaw-

nia rzeczy bez wynagrodzenia. Przechowanie jest zatem z zasady umową odpłatną, a przechowawcy nie należy się wynagrodzenie za przechowanie rzeczy jedynie wtedy, gdy to wynika z umowy lub całokształtu okoliczności. Z § 7 przedmiotowego rozporządzenia wynika zaś, iż za przechowanie w depozycie broni i amunicji jest pobierana – za dobę – opłata w wysokości 1% opłaty za wydanie pozwolenia na broń. W tych okolicznościach prawnych odpłatność omawianej umowy nie powinna budzić żadnych wątpliwości.

Powołany wyżej § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2000 r. precyzuje jedynie, iż opłaty za przechowywanie broni i amunicji w depozycie wpłaca się do kasy lub na rachunek bankowy jednostki deponującej najpóźniej w dniu odbioru broni i amunicji. Termin spełnienia świadczenia został oznaczony opisowo przez ustawodawcę. Powoduje to, iż z chwilą nadejścia tego terminu roszczenie Policji wobec deponenta staje się wymagalne bez konieczności wzywania go do wykonania zobowiązania przez wpłacenie opłaty za przechowywanie broni i amunicji w depozycie. Nie wyklucza to jednak możliwości kierowania przez Policję do osób przechowujących broń w depozycie pism uprzedzających o konieczności uiszczenia w przyszłości przedmiotowej opłaty i informujących jednocześnie o możliwości dobrowolnego, stopniowego uiszczenia jej we wcześniejszych terminach.

Z kolei w odniesieniu do deponentów, którzy zrzekli się przysługującego im prawa własności zdeponowanej broni lub przekazali taką broń na złom – należy przyjąć, iż dopiero z chwilą dojścia do jednostki deponującej oświadczenia woli złożonego w tym względzie (art. 61 k.c.) przestali oni być zobowiązani do ponoszenia kosztów związanych z deponowaniem broni i amunicji, przestali bowiem być posiadaczami zdeponowanej broni, a co za tym idzie stracili uprawnienie do dysponowania nią, w tym możliwość jej późniejszego odbioru z depozytu. Dalsze ponoszenie przez nich

kosztów związanych z deponowaniem broni i amunicji byłoby sprzeczne z istotą umowy przechowania, która polega na tym, że rzecz ma być zachowana w stanie nie pogorszonym i zwrócona składającemu. Organ Policji sprawujący pieczę nad zdeponowaną bronią nie czyni już tego w interesie deponenta, który w sposób jednoznaczny poinformował go o braku woli odbioru broni z depozytu. Złożenie przez deponującego niniejszego oświadczenia woli nie ma wpływu na odpłatny charakter umów o przechowanie w depozycie broni i amunicji oraz na jego obowiązek poniesienia kosztów związanych z deponowaniem broni i amunicji. Ten ostatni wynika z art 23 ust. 2 ustawy o broni i amunicji, a nie z przepisów omawianego rozporządzenia. Opłata za przechowywanie broni i amunicji w depozycie jest związana z przechowywaniem rzeczy, a ich późniejszy odbiór ma znaczenie jedynie dla określenia terminu uiszczenia tej opłaty, nie zaś dla samego istnienia obowiązku jej uiszczenia. Jest oczywiste, iż z chwilą złożenia przez deponenta niniejszego oświadczenia woli dochodzi do wykonania zobowiązania przez Policję. Od tej chwili wiadomo już także ile dni była przechowywana w depozycie broń i amunicja, można zatem obliczyć opłatę za ich przechowywanie.

Reasumując – z wyżej przytoczonych względów należy podzielić stanowisko Biura Służby Prewencyjnej KGP, zgodnie z którym opłata za przechowanie broni w depozycie Policji powinna być pobierana także od osób, zdecydowanych po upływie roku od złożenia broni do depozytu na jej przekazanie na złom, za okres od upływu roku od dnia złożenia broni do dnia dojścia do jednostki deponującej oświadczenia woli deponenta o przekazaniu jej na złom.

Grudzień 2001 r.

K O M U N I K A T

W „Biuletynie Prawnym” Komendy Głównej Policji nr 12 w artykule „Status prawny policjantów oddelegowanych do grup operacyjno-śledczych” omyłkowo zamieszczono ostatnie zdanie, w treści którego ponadto, niezgodnie z intencją autora, dokonano skrótu, powodującego niewłaściwą interpretację przepisu prawnego.

Redakcja